

Analyse: Ny dagpengelov vil i høj grad afholde danskere fra at tage ophold i udlandet

Regeringen har – efter aftale med Dansk Folkeparti – fremsat et lovforslag om et opholdskrav i dagpengesystemet.

Opholdskravet betyder, at man som udgangspunkt¹ kun kan få dagpenge, hvis man har opholdt sig i Danmark (inklusive Grønland og Færøerne), Schweiz eller et EØS-land - dvs. EU-lande, Norge, Island eller Liechtenstein - i samlet syv år inden for de seneste otte år.

Hensigten med opholdskravet er, at det skal fungere som et værn mod, at tredjelandsborgere kan udnytte dagpengesystemet.

Lovforslaget vil dog ramme et stort antal danske statsborgere. Hvis de for eksempel har opholdt sig uden for EØS i mere end et år, risikerer de at miste dagpengere retten i syv år. En følge af dette kan være, at danske statsborgere vil afholde sig fra at tage ophold i udlandet eksempelvis for at arbejde.

Seks a-kasser har spurgt deres medlemmer om, i hvilken grad opholdskravet vil afholde dem fra at tage ophold i udlandet. Det er resultaterne af dette spørgsmål, der præsenteres i denne analyse.

Her er et udpluk af analysens konklusioner:

- Mere end 70 pct. af a-kassemedlemmerne svarer, at opholdskravet i **høj grad** eller **nogen grad** vil afholde dem fra at tage ophold i udlandet.
- Opholdskravet vil afholde medlemmer fra alle slags faggrupper fra at rejse ud. De seks a-kasser dækker over en bred medlemsskare fra ufaglærte og faglærte til personer med videregående uddannelser.
- Kun mellem 5 og 15 pct. af de adspurgte medlemmer svarer, at opholdskravet **slet ikke** vil afholde dem fra at tage ophold i udlandet.

¹ Der er en række undtagelser og de fremgår af Bilag A.

Seks a-kasser har spurgt medlemmerne

Seks a-kasser har spurgt deres medlemmer om, i hvilken grad opholdskravet vil afholde dem fra at tage ophold i udlandet, hvis de mister deres ret til dagpenge. A-kasserne har sendt et spørgeskema ud til tilfældigt udvalgte medlemmer.

Resultaterne for hver a-kasse fremgår af Figur 1.

Af figuren fremgår, at det i a-kasserne er mellem 70 og 86 pct. af de adspurgte medlemmer, der *i nogen grad* eller *i høj grad* vil afholde sig fra at tage ophold i udlandet, hvis det medfører, at de mister deres ret til dagpenge.

Tager man et *simpelt gennemsnit* af resultaterne fra de seks a-kasser, så er det altså 78 pct. der svarer, at opholdskravet *i nogen grad* eller *høj grad* vil afholde dem fra at tage et ophold i udlandet, hvis de mister deres ret til dagpenge.

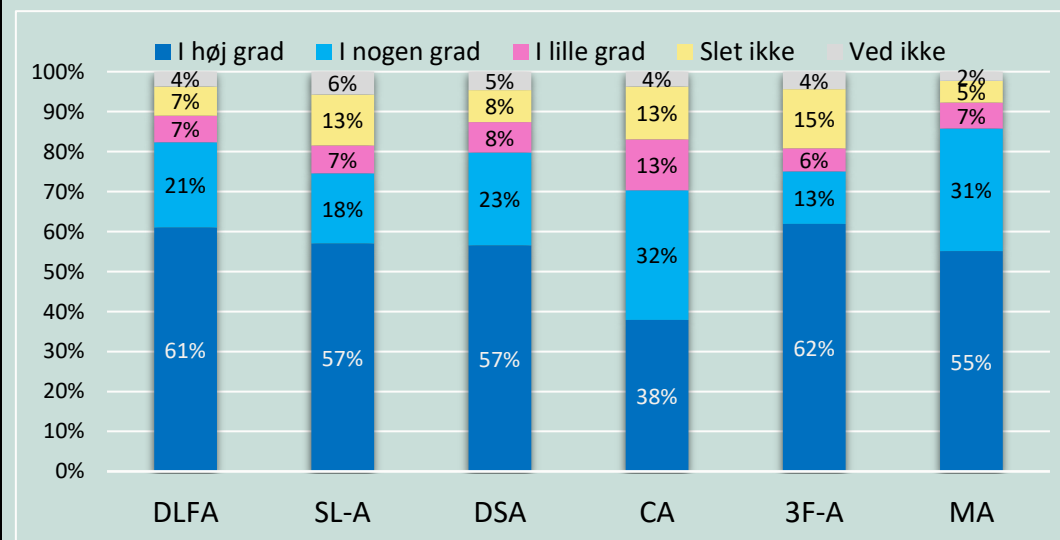
Kun mellem 5 og 15 pct. af de adspurgte medlemmer svarer, at det *slet ikke* vil afholde dem fra at tage ophold i udlandet.

Figur 1:

Regeringen og Dansk Folkeparti vil med et kommende lovforslag stille et nyt krav til dig for, at du kan få dagpenge. Kravet går ud på, at du som udgangspunkt kun kan få dagpenge, hvis du har opholdt dig i Danmark, et andet EU-land, Grønland, Færøerne, Norge, Island eller Liechtenstein i samlet syv år inden for de seneste otte år.

Det vil sige, at hvis du for eksempel tager til Australien eller USA i mere end 12 måneder for at arbejde, så risikerer du at miste din dagpengeret i syv år, når du vender tilbage.

Spørgsmål: "Tag udgangspunkt i, at kravet bliver vedtaget, og du ville miste din dagpengeret i op til syv år, hvis du tager ophold uden for Danmark, et andet EU-land, Grønland, Færøerne, Norge, Island eller Liechtenstein. I hvilken grad ville dette afholde dig fra at tage sådan et ophold?"

Antal besvarelser: DLFA 1.542, SL-A 520, DSA 1.172, CA 704, 3F-A 297 og MA 1.197.

Medlemmerne i de seks a-kasser

De seks a-kasser dækker over en bred medlemsskare. 3F's medlemmer er primært ufaglærte og faglærte, mens de øvrige fem a-kasser primært har medlemmer med mellemlange og lange videregående uddannelser.

Antallet af medlemmer i de seks a-kasser fremgår af Tabel 1. Af tabellen fremgår det også, at de seks a-kasser dækker lidt over hver fjerde a-kasseforsikrede.

Tabel 1: Antal dagpengeforsikrede medlemmer

DLFA	SL-A	DSA	CA	3F-A	MA	De seks a-kasser i alt	A-kasser i alt	De fem a-kassers andel af alle a-kasser
69.282	33.540	88.514	50.140	222.904	62.686	527.066	2.062.069	26%

Indsamling af data

De seks a-kasser har hver især via mail sendt et spørgeskema ud til et antal medlemmer, der er tilfældigt udvalgt.

Fordelen ved at udsende spørgeskema via mail er, at data relativt hurtigt kan indsamles. Ulempen er, at spørgeskemaundersøgelser udsendt via mail ofte får en lav svarprocent. Og svarprocenten for denne undersøgelse er da også relativt lav, hvilket fremgår af Tabel 2.

I denne analyse er der ikke lavet en bortfaldsanalyse. Det vil sige, at det ikke er undersøgt nærmere, hvem i a-kasserne, der har svaret og hvem der ikke har svaret.

Tabel 2: Antal respondenter og udsendte mail

A-kasse	DLFA	SL-A	DSA	CA	3F-A	MA
Respondenter	1.612	575	1.172	704	297	1.197
Antal udsendte mails	9.979	6.483	9.998	5.322	4.000	10.032
Svarprocent	16%	9%	12%	13%	7%	12%

Data er indsamlet i løbet af uge 39 og uge 40 i 2018.

Enkelte a-kasser har ud over fællesspørgsmålet også stillet andre spørgsmål vedrørende opholdskravet til respondenterne.

Skulle du have interesse i de enkelte a-kassers øvrige spørgsmål eller indsamling af data er der kontaktinfo i Boks 1 på næste side.

Boks 1: Kontaktpersoner i a-kasserne ang. analysen

A-kasse	Kontaktperson
3F-A	Lars Preisler, lars.preisler@3f.dk , Telefon: 6071 7294
SL-A	Gitte Holm Knudsen, ghk@sl.dk , Telefon: 2075 7247
CA	Ole Strand, ols@ca.dk , Telefon: 4037 9045
MA	Julie Trolborg, jutr@ma-kasse.dk , Telefon: 2980 1845
DSA	Kirsten Korsager Reffs, kir@dsa.dk , Telefon: 2045 1132
DLFA	Kristina Mandrup Petersen, kmp@dlfa.dk , Telefon: 2018 9379

Kontaktpersoner i Danske A-kasser er Amalie Mathiassen am@danskeakasser.dk
Telefon: 6025 3416 eller Michel Klos mk@danskeakasser.dk Telefon: 46 97 17 05.

Bilag A: Undtagelser

Nedenfor er en direkte afskrift af lovforslaget: UDKAST, Forslag Til Lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., lov om sygedagpenge og barselsloven (Opholdskrav for ret til arbejdsløshedsdagpenge m.v.). Publiceret på Hoeringsportalen.dk 04.07.2018. Afskriften er fra side 33 til side 36.

Det foreslås i § 53 a, stk. 2, at følgende sidestilles med ophold her i riget ved opgørelsen af opholdskravet:

1) hyre på et dansk skib, 2) ophold i udlandet som udsendt repræsentant for en dansk offentlig myndighed, 3) ophold i udlandet i øvrigt som beskæftiget i offentlig dansk interesse, 4) ophold i udlandet som ansat i et dansk firmas filial eller datterselskab, 5) ophold i udlandet med henblik på erhvervsmæssig uddannelse, og medlemmet opfyldte kravet om bopæl og ophold efter § 41, stk. 1, umiddelbart før, uddannelsen blev påbegyndt, og 6) ophold i udlandet som forsker ved et udenlandsk universitet eller en udenlandsk forskningsinstitution eller virksomhed, og medlemmet umiddelbart før, udlandsopholdet blev påbegyndt.

Forslaget betyder, at ophold i udlandet mv. i en række tilfælde kan sidestilles med ophold her i riget ved vurderingen af, om opholdskravet er opfyldt. Disse perioder indgår således i opgørelsen af, om medlemmet opfylder kravet. Et medlem, der ellers ikke ville have opfyldt kravet, f.eks. fordi pågældende har været ansat i en dansk virksomhed i udlandet, kan således alligevel opfylde kravet om ophold her i riget i sammenlagt 7 år inden for de seneste 8 år.

Det bemærkes, at de foreslåede situationer i § 53 a, stk. 2, nr. 1-5, som sidestilles med ophold her i riget ved opgørelsen af opholdskravet, i videst muligt omfang svarer til de situationer, der er nævnt i § 8, stk. 1, i lov om social pension, hvorefter der ved opgørelse af optjent ret til social pension på baggrund af bopælstid i optjeningsperioden, sidestilles forhyring med dansk skib eller ophold i udlandet i konkrete nævnte situationer med bopæl her i riget. Efter § 8, stk. 2, i lov om social pension, kan der ved opgørelse af bopælstid dog ikke medregnes den tid, i hvilken, der samtidig optjenes sociale pensionsrettigheder i udlandet. Efter lov om social pension er der som hovedreglen et krav om dansk indfødsret for ret til pension, hvorfor en person som udgangspunkt vil have fast bopæl i Danmark før den pågældende tager fast bopæl i udlandet og i situationer som nævnt i § 8, stk. 1, i lov om social pension kan få sidestillet perioder med bopæl her i riget ved opgørelse af optjent bopælstid for ret til social pension. Efter lov om social pension optjenes ret til fuld pension som udgangspunkt på baggrund af en i loven fastsat periode med fast bopæl her i riget i optjeningsperioden fra det fyldte 15. år til folkepensionsalderen.

Som begrundelse for undtagelserne fra opholdskravet kan der blandt andet henvises til, at medlemmerne i disse tilfælde bevarer deres tilknytning til Danmark eller en dansk virksomhed. Undtagelserne har dermed til formål at bidrage til at fastholde kvalificeret arbejdskraft i Danmark, til mobiliteten på det globale arbejdsmarkedet, tilskyndelse til at tage en uddannelse samt til at sikre et velfungerede arbejdsmarked i Danmark.

Et medlem, som har haft ophold i udlandet som følge af en af undtagelserne, skal dokumentere forholdet overfor arbejdsløsheds-kassen. Dokumentationen kan f.eks. bestå af

34 ansættelseskontrakter/beviser fra de relevante arbejdsgivere eller opholdstilladelser for så vidt angår flygtninge og familiesammenførte.

Hyre på et dansk skib

Skibsansatte kan alene medregne den faktiske ansættelsestid, som fremgår af søfartsbøgerne. Rederiansatte, styrmænd, kaptajner og lignende, der har funktionærlignende ansættelse, kan medregne hele ansættelsesforholdet. Flydende boreplatforme betragtes som skibe.

Ophold i udlandet som udsendt repræsentant for en dansk offentlig myndighed

Der vil som regel være tale om personer, som er udsendt af Udenrigsministeriet eller dets institutioner. Lokalt ansatte på ambassader og konsulater er ikke omfattet af denne undtagelse. Dog kan lokalt ansatte på en dansk ambassade, anses for at være beskæftiget i offentlig dansk interesse.

Ophold i udlandet i øvrigt som beskæftiget i offentlig dansk interesse

Som beskæftiget i offentlig dansk interesse i udlandet medregnes eksempelvis: - Ophold i udlandet på militær mission for den danske stat under instruktion af forsvaret. - Ophold i udlandet, hvor personen af den danske stat er stillet til rådighed for militær mission under instruktion af udenlandsk eller international myndighed. - Arbejde for en international organisation, som den danske stat er medlem af, f.eks. FN, NATO, EU, OSCE, OECD, Verdensbanken, Rumfartsagenturer. - Ophold i udlandet som sekunderet (udlånt) til internationale organisationer, herunder ophold som sekunderet national ekspert, til EU's institutioner, udenrigstjeneste, agenturer og missioner, hvor vedkommende arbejder. - Arbejde som bilateral rådgiver (DANIDA-rådgiver), der som led i udviklingsbistanden er udsendt af Danmark og arbejder på programmer, projekter m.v. - Lønnet eller ulønnet arbejde for en humanitær hjælpeorganisation. Arbejde skal være i dansk interesse. Er der tale om en dansk humanitær hjælpeorganisation, så skal den danske stat støtte denne organisation økonomisk, for at der kan være tale om beskæftiget i offentlig dansk interesse. - Lønnet eller ulønnet arbejde for et af Kirkeministeriet dansk anerkendt missionselskab, f.eks. Bibelselskabet, Indre mission, Danmission og Frelsens Hær.

Beskæftigelse som freelance journalist/korrespondent uden fast ansættelsesforhold kan hverken sidestilles med beskæftigelse i offentlig dansk interesse eller som ansat i dansk firmas filial eller datterselskab.

Beskæftigelse med at udføre ulønnet videnskabeligt arbejde uden tilknytning til internationalt anerkendte forskningsprojekter anses heller ikke som beskæftiget i offentlig dansk interesse. Øvrige ophold i udlandet for forskere, der er lønnet, enten direkte eller via legater, er dog omfattet af § 53 a, stk. 2, nr. 6.

Ophold i udlandet som ansat i et dansk firmas filial eller datterselskab

Ved opgørelsen af opholdskravet medregnes ophold i udlandet som ansat i et dansk firmas filial eller datterselskab. Beskæftigelse i et datterselskab må forstås i overensstemmelse § 5, stk. 1, nr. 3, ilov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1089 af 14. september 2015. Det vil sige, at ansættelse i et datterselskab i udlandet kun

kan sidestilles med ophold i riget, såfremt moderselskabet har »bestemmende indflydelse« i datterselskabet.

En dansk virksomheds afdeling i udlandet, der ledes direkte fra hovedselskabet i Danmark, og hvor afdelingen ikke er en selvstændig juridisk person, må betragtes som en filial af moderselskabet i Danmark.

Ophold i udlandet med henblik på erhvervmæssig uddannelse

Da der stilles krav om erhvervmæssig uddannelse, skal der være tale om en reel kompetencegivende uddannelse. Det er ikke tilstrækkeligt med sprogkurser/studier, aftenskolekurser eller lignende, da der her er tale om en generel forbedring af kundskaber, som ikke fører til et decideret uddannelsesbevis, der kvalificerer til et bestemt arbejde eller uddannelse. Da de gymnasiale og erhvervgymnasiale uddannelser ikke giver erhvervskompetence, kan en studentereksamen, en hh-uddannelse eller ligestillede uddannelser ikke danne grundlag for at medregne en udlandsperiode til opholdskravet.

Det er en betingelse, at medlemmet opfyldte kravet om bopæl og ophold i Danmark efter § 41, stk. 1, i loven, umiddelbart før, uddannelsen blev påbegyndt. Der gælder et tilsvarende krav om bopæl og ophold for medlemmer, der opnår ret til dagpenge på baggrund af en erhvervmæssig uddannelse efter § 54.

Ophold i udlandet som forsker ved et udenlandsk universitet, udenlandsk forskningsinstitution eller virksomhed

Ved opgørelsen af opholdskravet sidestilles ophold i udlandet som forsker ved et udenlandsk universitet eller en udenlandsk virksomhed med ophold i riget. Det drejer sig om følgende typer af udlandsophold for forskere: - Forskere, der er tilknyttet et dansk universitet under deres udlandsophold, ofte idet forskeren har fået et legat fra f.eks. Danmarks Frie Forskningsfond eller en privat fond som Carlsbergfonden. - Forskere, der er ansat på et udenlandsk universitet i en forskerstilling, f.eks. post.doc (midlertidig ansættelse) eller en lektorstilling. - Ph.d.-studerende på et dansk universitet, men med et udlandsophold. - Ph.d.-studerende på et udenlandsk universitet. - Forskere ansat ved private udenlandske virksomheder i udlandet. - Sendelektorer på Lektoratsordningen. - Forskere ved en forskningsinstitution såsom et universitet, et museum eller en anden forskningsenhed, f.eks. NASA.

Der er således tale om en generel undtagelse fra opholdskravet, hvor alle typer af ansættelsesforhold i udlandet for forskere og øvrige udlandsophold for forskere betragtes som værende i dansk interesse, og som dermed kan sidestilles med ophold i riget.

Det er en betingelse, at medlemmet opfyldte kravet om bopæl og ophold efter § 41, stk. 1, i loven, umiddelbart før, udlandsopholdet blev påbegyndt. Kravet om bopæl og ophold i Danmark skal være opfyldt umiddelbart inden første udlandshold for forskere, der gennemfører flere på hinanden følgende udlandsophold, f.eks. en forsker, der gennemfører et ph.d.-forløb ved et udenlandsk universitet og derefter fortsætter i en postdoc-stilling ved anden forskningsinstitution.